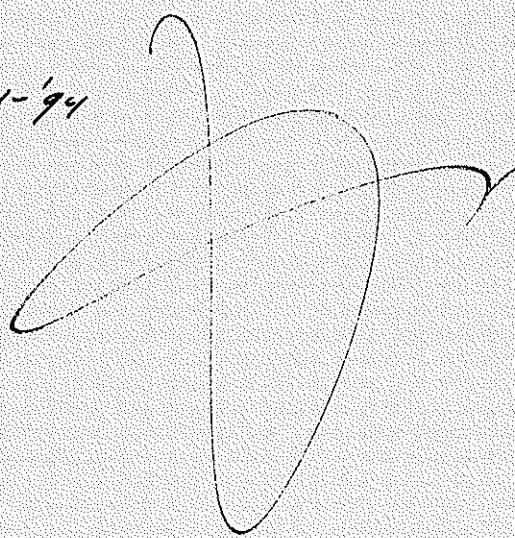

RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE
TEN BEHOEVE VAN DE PROJECTSTUDIE
UITWIJKHAVEN LOBITH

Vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat over-
eenkomstig artikel 7.15 van de Wet Milieubeheer

's-Gravenhage, 8-1-'94

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	PROBLEEMSTELLING DOEL, BELEID EN BESLUITEN	2
	2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit	2
	2.2 Beleidsuitgangspunten	2
	2.3 Besluitvormingsprocedures	3
3.	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
	3.1 Algemeen	4
	3.2 Locatiealternatieven	4
	3.3 Inrichtingsvarianten	5
	3.4 Nulsituatie	6
4.	BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING	7
	4.1 Bestaande toestand	7
	4.2 Autonome ontwikkeling	8
5.	GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	
	9	
	5.1 Inleiding	9
	5.2 Locatiekeuzecriteria	9
	5.3 Milieugevolgen inrichtingsvarianten	9
6.	VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	12
7.	LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF	13
8.	VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	14
9.	SAMENVATTING VAN HET MER	15
	Bijlage 1: overzicht inspraakreacties	16
	Bijlage 2: Inspraakreacties en commentaar hierop naar aanleiding van de startnotitie	17

1. INLEIDING

In de procedure ten behoeve van besluitvorming over de Uitwijkhaven Lobith worden de regels toegepast met betrekking tot de milieu-effectrapportage (m.e.r.) uit de Wet Milieubeheer (WM). Daarin treedt de hoofddirectie van Rijkswaterstaat op als bevoegd gezag namens de Minister van Verkeer en Waterstaat en de regionale directie Gelderland als initiatiefnemer.

De richtlijnen zijn opgesteld op basis van de adviezen van de werkgroep uit de Commissie voor de Milieu-effectrapportage en de Inspectie van de Volksgezondheid in de provincie Gelderland alsmede de in het kader van de terinzagelijking van de startnotitie ontvangen reacties.

Een overzicht van de insprekers is in bijlage 1 opgenomen. De adviezen en reacties zijn samengevat en voorzien van commentaar in bijlage 2.

2. PROBLEEMSTELLING DOEL, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit

In de startnotitie worden kort het doel, de aanleiding en de achtergronden van (de onderdelen van) de voorgenomen activiteit aangegeven. In het MER dienen deze onderwerpen uitgebreider te worden toegelicht. In ieder geval dient te worden ingegaan op:

- de ontwikkeling van de scheepvaart in continubedrijf op de Rijn en de consequenties voor de veiligheid daarvan;
- de consequenties van op de rivier stilliggende binnenvaartschepen voor de veiligheid op, alsmede voor de capaciteit van de Rijn.

Mede op basis van de voorgaande punten dient de berekende behoefte aan overnachtingsplaatsen voor de binnenvaart aangegeven te worden.

Voorts dient in dit onderdeel van het MER een inschatting van de aard en de frequentie van het gebruik van voor andere doeleinden bestemde steigers te worden gegeven.

Een belangrijk onderwerp in dit onderdeel van het MER is voorts de keuze van het gebied waarin de in de startnotitie aangegeven mogelijke locaties liggen. Deze dient gemotiveerd te worden, mede in relatie tot de ligging van de overige uitwijkhavens. Ook dient te worden aangegeven in hoeverre mogelijke andere alternatieve locaties (of combinaties daarvan) elders zijn overwogen en op grond van welke criteria en afwegingen deze zijn afgefallen. Daarbij dient met name aan de orde te komen in hoeverre een vergelijkende studie naar de milieu-effecten van die eventuele andere alternatieve locaties is uitgevoerd.

2.2 Beleidsuitgangspunten

Het MER moet ingaan op relevante door de overheid vastgelegde, bestaande of in ontwikkeling zijnde, regelgeving en plannen, die invloed uitoefenen op, dan wel randvoorwaarden stellen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld.

Daarbij dient ook te worden aangegeven welke plannen met ruimtelijke en milieuconsequenties van de diverse overheden en particulieren van belang zijn. In ieder geval dienen besproken te worden:

- de relevante bestemmingsplannen van de gemeente Rijnwaarden;
- mogelijke alternatieve ruimtelijke claims op het gebied ten behoeve van bijvoorbeeld natuurontwikkeling (Gelderse Poort, Beleidsplan Uiterwaarden);
- de voorgenomen klei- en zandwinning;
- de nadere uitwerking rivierengebied van de Vierde nota over de ruimtelijke ordening;
- het Beheersplan Rijkswateren;
- het Structuurschema Groene Ruimte;
- het Rijnactieprogramma.

Tevens dient het juridisch- en beleidskader, zoals dat in de startnotitie kort is geschetst, uitgewerkt te worden. Met name geldt dit voor beleid en wetgeving inzake:

- de kwaliteit van water en (water)bodem;
- grondwaterkwaliteit en hydrologische situatie;
- geluidhinder;
- overige verstoringen zoals door verlichting en bewegingen;
- behoud, ontwikkeling en beheer van natuur en landschap;
- risico's (externe veiligheid);
- ontgrondingen;
- versnippering;
- procedures en regelingen voor het gebruik van de uitwijkhavens in geval van calamiteiten op de Rijn.

Voorts zal uit de inventarisaties moeten blijken of de Ramsarconventie, de Verdragen van Bern en Bonn, de EG-Habitatrichtlijn en de EG-Vogelrichtlijn relevant zijn voor het gebied. Deze verdragen scheppen (mogelijk) verplichtingen met betrekking tot de bescherming, de ontwikkeling en het beheer van de uiterwaarden en het stroomgebied bij Lobith.

2.3 Besluitvormingsprocedures

Vermeld dient te worden ten behoeve van welke besluiten het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Voorts dient te worden aangegeven welke procedures nog doorlopen moeten worden na afronding van de m.e.r. procedure en welke vergunningen nog moeten worden verleend.

Tevens moet worden beschreven volgens welke tijdsplanning de besluiten naar verwachting zullen worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

3.1 Algemeen

Voor de besluitvorming over de uitbreiding van de uitwijkhaven kan een onderscheid worden gemaakt tussen twee niveaus, te weten de locatiekeuze en de inrichting. In de startnotitie wordt nog geen voorkeur uitgesproken voor één van de locatiealternatieven, noch voor één van de inrichtingsvarianten daarvan. De locatiealternatieven en inrichtingsvarianten zullen volwaardig en in vergelijkbare mate van detail beschreven dienen te worden.

Voorts dienen een meest milieuvriendelijk locatiealternatief en een inrichtingsvariant die de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu omvat te worden beschreven. Als referentie geldt de nul situatie, dat wil zeggen het niet uitvoeren van de voorgenomen activiteit, noch één der alternatieven, in samenhang met de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling van het milieu.

3.2 Locatiealternatieven

Algemeen

In het MER dient de ligging van de locatiealternatieven nauwkeurig te worden aangegeven. Elk locatiealternatief dient een reëel alternatief te zijn en dus te beantwoorden aan de doelstellingen van het project. De locatiealternatieven zullen ieder in vergelijkbare mate van detail beschreven dienen te worden. De beschrijvingen dienen zodanig te zijn dat toetsing aan de criteria in hoofdstuk 5 van deze richtlijnen mogelijk is.

Meest milieuvriendelijk locatiealternatief

Tot de te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het meest milieuvriendelijke locatiealternatief.

3.3 Inrichtingsvarianten

Algemeen

Voor elk van de locatiealternatieven dienen één of meer inrichtingsvarianten te worden aangegeven. In de startnotitie is dat voor locatiealternatief B reeds globaal gedaan. De inrichtingsvarianten dienen wel zodanig gedetailleerd te worden beschreven dat beschrijving en vergelijking van de milieugevolgen mogelijk is (zie hoofdstukken 5 en 6 van deze richtlijnen). De inrichtingsvarianten dienen in samenhang met de locatiealternatieven te worden ontwikkeld.

Bij de beschrijvingen van de inrichtingsvarianten dient aandacht te worden gegeven aan:

- de gedetailleerde ontwerpen;
- de hoeveelheden te verwijderen grond- en /of bodemslib, alsmede de samenstelling (inclusief de gehalten aan verontreinigingen) en de wijze van verwijdering daarvan;
- samenstelling en eigenschappen van toegepaste materialen;
- op welke wijze bij de aanleg rekening wordt gehouden met integraal ketenbeheer (bijvoorbeeld het gebruik van voor hergebruik geschikte materialen) en het streven naar duurzaamheid;
- vereiste faciliteiten zoals nutsvoorzieningen.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Aansluitend bij de inrichtingsvarianten dienen alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen mogelijkheden ter bescherming van het milieu te worden beschreven. Daarbij zou kunnen worden aangesloten bij onderdelen van de inrichtingsvarianten. In ieder geval dienen aan de orde te komen:

- mogelijkheden voor natuurontwikkeling in de omringende uiterwaarden en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, ter compensatie van verlies van (potentiële) natuurwaarden als gevolg van de activiteit;
- mogelijkheden voor het ontwikkelen van recreatiemogelijkheden ter compensatie van eventueel verlies van bestaande recreatiemogelijkheden;
- voorzieningen om de verspreiding van verontreinigingen vanuit de nieuw in te richten uitwijkhaven naar overig oppervlaktewater en grondwater te voorkomen zowel tijdens aanleg als gebruiksfase, ook in relatie tot eventueel te verwijderen bodemslib;
- mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van de overnachtingshaven, gebouwen en overige infrastructuur;
- toepassing van materialen, gericht op duurzame ontwikkeling;
- natuurvriendelijke waterkeringen.

Meest milieuvriendelijke inrichtingsvariant

Als uitgangspunt bij het formuleren van de meest milieuvriendelijke inrichtingsvariant geldt het optimaliseren van aanleg en gebruik van de uitwijkhaven vanuit het oogpunt van milieu, natuur en omwonenden. Bij het definiëren van de meest milieuvriendelijke inrichtingsvariant kan worden gedacht aan de volgende elementen:

- het optimaal ecologisch functioneren van het studiegebied als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur;
- het zoveel mogelijk beperken van de kansen op (verspreiding van) verontreiniging van oppervlaktewater, grondwater en waterbodem;
- volledige verwijdering en verwerking van eventueel aanwezig vervuild bodemslib;
- het zoveel mogelijk beperken van hinder en risico voor de omgeving;
- maatregelen om ongewenste effecten op de stroomsnelheden en waterstanden van de rivier te voorkomen.

3.4 Nulsituatie

De nulsituatie houdt het niet uitvoeren van de voorgenomen activiteit in. De beschrijving dient als basis voor de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan (zie hoofdstuk 4 van deze richtlijnen). Voorts dient de beschrijving als referentie voor de vergelijking van de alternatieven.

4. BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

4.1 Bestaande toestand

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Algemeen

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan, als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dienen te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven. Onzekerheden dienen duidelijk te worden aangegeven. Bestaande literatuur en bestaande veldbeschrijvingen, aangevuld met eventueel te verrichten onderzoek vormen de basis voor de beschrijving van de huidige situatie. Het is van belang gebruik te maken van voldoende gedetailleerde kaarten. Voor de begrenzing van het studiegebied wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van deze richtlijnen. Hieronder worden in een aantal categorieën aandachtspunten opgesomd die in dit onderdeel met name besproken dienen te worden.

Veiligheid

In het MER moet de huidige veiligheidssituatie worden beschreven, waarbij in ieder geval de volgende onderwerpen moeten worden behandeld:

- analyse van de ongevallen op de Rijn en in de huidige uitwijken;
- de getroffen maatregelen om ongevallen te voorkomen;
- effecten op het watermilieu en de veiligheid van overige voorstelbare ongevallen;
- de maatregelen die zijn getroffen om de effecten van ongevallen op het (water)milieu te voorkomen;
- een kwantitatieve risico-analyse, resulterend in 10^{-6} en 10^{-8} contouren voor individueel risico;
- een kwantificering van de groepsrisico's in het studiegebied, waar in bevolkingsconcentraties het individueel risico groter is dan 10^{-8} .

Bodem, grond- en oppervlaktewater

- de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodem (inclusief bodemslib), bodem en grondwater;
- fluxen en stromingsrichtingen, en kwaliteit van het grondwater;
- stroomsnelheden en waterstanden op de rivier.

Vegetatie en fauna

- aanwezige flora en (aquatische) macrofauna, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren en de zeldzaamheid en beschermingsstatus van deze soorten;
- overige en potentiële natuurwaarden Bijland, omringende uiterwaarden en dijken.

Landschap, archeologie en cultuurhistorie

- ontstaanswijze van het gebied en de huidige structuur;
- landschappelijke waarden;
- eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden.

Geluid, hinder, woonomgeving en gezondheid

- beschrijving van het geluidniveau in het studiegebied en door welke bronnen dit niveau wordt bepaald, of er sprake is van een zonering rond bestaande activiteiten en/of van een saneringssituatie;
- het huidige recreatieve gebruik van de Bijland en de omringende uiterwaarden.

4.2 Autonome ontwikkeling

De beschrijving van de autonome ontwikkeling dient aan te sluiten bij de voornaamste aspecten van de bestaande toestand van het milieu. Voorts is de ontwikkeling van het milieu in het studiegebied van belang in het licht van diverse mogelijke ontwikkelingsrichtingen van het gebied onder invloed van de effecten van beleid (zie § 2.2). Ook de ontwikkeling van de veiligheidssituatie op de Rijn indien de voorgenomen activiteit noch één der alternatieven zou worden uitgevoerd behoort tot de autonome ontwikkeling.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

5.1 Inleiding

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de WM:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

In hoofdstuk 3 van deze richtlijnen is reeds aangegeven dat er bij besluitvorming over dit project sprake is van twee niveaus: het locatiekeuze- en het inrichtingsniveau. De locatiealternatieven kunnen worden getoetst aan de in § 5.2 gegeven criteria. In § 5.3 wordt aangegeven welke milieugevolgen op het niveau van de inrichtingsvarianten beschreven dienen te worden.

5.2 Locatiekeuzecriteria

Voor de keuze tussen de onderscheiden locaties zijn de volgende criteria van belang:

- consequenties voor de veiligheid van omwonenden en de (geluids)hinder waaraan deze zijn blootgesteld, waarbij inbegrepen de gevolgen van toename van verkeer;
- consequenties voor de veiligheid van de scheepvaart;
- veranderingen in de hydrologische situatie in zowel binnen- als buitendijkse gebieden;
- de beïnvloeding van actuele potentiële natuurwaarden;
- aantasting van landschappelijke, archeologische of cultuurwaarden van het gebied (voorzover aanwezig);
- de beïnvloeding van huidige en toekomstige woon- en recreatiemogelijkheden.

5.3 Milieugevolgen inrichtingsvarianten

De beschrijving van de milieugevolgen van de inrichtingsvarianten dient in samenhang met de toetsing aan de criteria van de locaties te geschieden.

De nadruk bij de beschrijving van de gevolgen behoort te liggen op milieugevolgen die onomkeerbaar of nagenoeg onomkeerbaar (blijvend) zijn. De te verwachten gevolgen voor het milieu moeten, indien mogelijk, in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. Zij dienen in relatie te worden gebracht met de fysieke ingrepen, de invloed van de door eventueel baggeren vrijkomende verontreinigingen en het gebruik van de haven. Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen de aanleg- en de gebruiksfase.

Als studiegebied wordt aangemerkt de locatie in ruime zin en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed. Per milieu-aspect (bodem, water, lucht, geluid, veiligheid en dergelijke) zal de omvang van het beïnvloedingsgebied verschillen. De beschrijving dient die gebiedsdelen te omvatten, waar (significante of

bespeurbare) veranderingen in de toestand van het milieu kunnen worden verwacht ten gevolge van de voorgenomen activiteit en de alternatieven. Het gekozen studiegebied dient in het MER te worden gemotiveerd. In de startnotitie is reeds een aanduiding van dit gebied gegeven. Nagegaan dient te worden of ook de zuidelijke Rijnsoever tot het studiegebied zou moeten behoren, met andere woorden of zich daar ook effecten voor zouden kunnen doen.

In het hier navolgende worden in een aantal categorieën aandachtspunten opgesomd die in ieder geval aan de orde dienen te komen.

Veiligheid

Voor de gevolgen van de alternatieven en varianten wordt gevraagd aan te geven:

- een beschrijving van de voorstelbare ongevallen en de effecten op het milieu en de veiligheid in de omgeving, hierbij dient expliciet te worden aangegeven welke consequenties in- en uitvarende schepen hebben op de veiligheid van het verkeer op de Rijn;
- de wijzigingen van de 10^{-6} en 10^{-8} individueel risico-contour van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- kwantificering van de groepsrisico's op daarvoor relevante plaatsen en toetsing van deze risico's aan de normering zoals aangegeven in de nota "Omgaan met risico's";
- welke maatregelen worden getroffen om ongevallen te voorkomen;
- welke maatregelen worden getroffen om de effecten van ongevallen op het (water)milieu te voorkomen;
- de mogelijke gevolgen voor de primaire waterkering en de maatregelen om eventuele negatieve effecten te beperken;
- gevolgen van mogelijke gewijzigde stroomsnelheden voor de veiligheid.

Bodem, grond- en oppervlaktewater

- verspreiding van verontreinigingen als gevolg van eventuele bagger- en bergingswerkzaamheden en de gevolgen daarvan voor de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater en waterbodem;
- verspreiding van verontreinigd bodemslib als gevolg van de opwoeling door scheepvaartbewegingen;
- te verwachten verontreiniging van oppervlaktewater, waterbodem, bodem en grondwater tijdens de gebruiksfase, waarbij inbegrepen de effecten van eventuele calamiteiten;
- veranderingen in de hydrologische situatie in zowel de binnen- als buitendijkse gebieden (ondermeer veranderingen in de binnendijkse kwel);
- gevolgen van toegepaste materialen;
- veranderingen in waterstanden en stroomsnelheden van de rivier.

- beïnvloeding aanwezige flora en fauna, daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen effecten door de aanleg en het gebruik van de haven en de cumulatieve effecten wanneer ook andere plannen (bijvoorbeeld kleiwinning, uitbreiding recreatie en natuurontwikkeling) in het gebied worden gerealiseerd;
- beïnvloeding overige potentiële natuurwaarden;
- toename verstoring (onder andere geluidniveau, beweging en zichtbaarheid);
- gevolgen voor de potenties voor natuurontwikkeling en herstel van ecologische gebieden langs de rivier;
- gevolgen van de toename van versnippering van het landschap voor de ecologische relaties in het gebied;
- effecten van eventuele veranderingen in inundatieperiode;
- frequentie en duur als gevolg van hydrologische ingrepen.

Landschap, archeologie en cultuurwaarden

- landschappelijke karakterverandering van het gebied;
- beïnvloeding archeologische- en cultuurwaarden van het gebied, indien aanwezig.

Geluid, hinder, wonen en gezondheid

- beïnvloeding van huidige en effecten op toekomstige woon- en recreatiemogelijkheden;
- hinder tijdens de aanlegfase: geluid, trillingen, overlast door (werk) verkeer;
- hinder tijdens de gebruiksfase zoals havenverlichting en gebruik geluidinstallaties, hulpmotoren en aggregaten door schepen of havenautoriteiten, toename verkeer;
- beschrijving van de geluideffecten van de haven, in cumulatie met het aanwezige geluidniveau en de in de toekomst te verwachten ontwikkelingen.

Bij de voorspellingen dient steeds te worden aangegeven welke methoden of modellen zijn gebruikt en waarom. De methoden en modellen die worden gebruikt dienen passend (naar de nieuwste stand van de wetenschap), beproefd en duidelijk gedocumenteerd te zijn.

Aangegeven dient te worden tussen welke grenzen verwachte resultaten kunnen variëren als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en de gebruikte gegevens.

Een analyse inzake de gevoeligheid van noodzakelijke aannamen (bijvoorbeeld veronderstellingen en parameters) op de resultaten van berekeningen is noodzakelijk teneinde indicaties te verkrijgen omtrent de gevoeligheid van de resultaten.

Bij onzekerheid over het optreden van effecten moeten naast de waarschijnlijke ontwikkeling ook de effecten in het slechtst denkbare geval worden uitgewerkt.

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dient er rekening mee te worden gehouden, dat zij tijdelijk of permanent van aard kunnen zijn of zelfs pas op langere termijn waarneembaar kunnen worden.

6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de WM:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

De beoordeling en vergelijking van de alternatieven en varianten dient op een begrijpelijke wijze plaats te vinden aan de hand van toetsingscriteria. Een eventueel voorkeursalternatief dient goed te worden gemotiveerd. De criteria kunnen worden ontleend aan de op basis van § 2.2 beschreven beleidsuitgangspunten, de criteria voor de locatiekeuze en de beschrijvingen van de milieugevolgen op basis van hoofdstuk 5 van deze richtlijnen.

De toetsing van de locatiealternatieven en inrichtingsvarianten dient in onderlinge samenhang te geschieden.

De alternatieven en varianten, waaronder het meest milieuvriendelijk alternatief, moeten op basis van deze criteria met elkaar en met de (autonome) ontwikkeling van het milieu worden vergeleken. Per relevant aspect kan een voorkeur worden gegeven.

De verschillende gevolgen van de alternatieven dienen zo te worden gepresenteerd dat een onderlinge vergelijking mogelijk is en een goed inzicht ontstaat in de verschillende keuzemogelijkheden.

7. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de WM:

Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen (d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten) ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."

Artikel 7.39 van de WM:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

In het MER moet worden aangegeven welke van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd en waardoor dit wordt veroorzaakt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel zal zijn, kan niet onder leemten in kennis worden aangegeven, maar dient met prioriteit te worden geïdentificeerd en in het MER opgenomen.

Te zijner tijd wordt een evaluatieprogramma opgesteld teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken. Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak om de effecten op het milieu te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

Aangezien er een sterke koppeling bestaat tussen de in het MER gepresenteerde informatie en het op te stellen evaluatieprogramma, verdient het aanbeveling dat in het MER reeds een aanzet voor een dergelijk evaluatieprogramma wordt gegeven. Daarbij kan worden gedacht aan een evaluatie van de verkeersprognoses door het periodiek meten van de verkeersintensiteiten. Voor te stellen maatregelen indien de verkeersintensiteiten de prognoses overschrijden kunnen ook reeds worden vermeld.

8. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Het MER dient als zelfstandig stuk herkenbaar en leesbaar te zijn.

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven mede tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieubeleid.

Aan wordt bevolen om:

- het MER beknopt te houden;
- eventuele afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf te vermelden, maar in bijlagen op te nemen;
- een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst in het MER op te nemen.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de WM:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting van het MER dient de belangrijkste elementen van het rapport te presenteren:

- motivering van het doel en het belang van het voornemen;
- de besluitvorming waarvoor het MER dient;
- keuze en motivering van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, waaronder het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast;
- beschrijving van de uitgangssituatie van het milieu;
- beschrijving van de voorspelde effecten van de verschillende alternatieven.

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven mede tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieubeleid.

De samenvatting dient voor een algemeen publiek als een zelfstandig stuk leesbaar en begrijpelijk te zijn en een goede afspiegeling te vormen van de inhoud van het MER.

Bijlage 1: overzicht inspraakreacties

1	G.D. Möser Rechtsanwalt	Düsseldorf
2	Wensink cs.	Rijnwaarden
3	Stichting Aktie Comitee SOS	Spijk
4	Bureau voor Delfstoffen	Nijmegen
5	Th.J.J en J.T.M. Kraayenvanger	Spijk
6	De regionaal inspecteur van de volksgezondheid	Arnhem
7	Bestuur van het Recreatieschap Oost-Gelderland	Hummelo
8	Gemeente Rijnwaarden	Rijnwaarden

Bijlage 2: Inspraakreacties en commentaar hierop naar aanleiding van de startnotitie

Advies Commissie MER

Het advies van de Commissie MER is bijzonder waardevol gebleken en derhalve vrijwel integraal vertaald in de richtlijnen.

1 G.D. Möser Rechtsanwalt
Düsseldorf

Constaateert dat er nu al in de buitenbocht een hoge stroomsnelheid staat en vraagt zich af in hoeverre dit wordt beïnvloed door de aanleg van een haven in variant B of C en wat hiervan de effecten op de veiligheid van de scheepvaart zullen zijn.

Constaateert dat de bocht bij Spijk een vogelparadijs is, in vergelijking waarmee de Bijland als vogelarm kan worden beschouwd.

Constaateert dat alternatief C met 2 gescheiden havens beheerstechnisch niet optimaal is. De haven in Tolkamer zou de voorkeur krijgen van de schippers, zodat de haven in de Beijenwaard niet benut zou worden.

In het onderzoek zal gekeken worden naar de effecten van de aanleg van de haven op het stroombeeld en de afvoerfunctie. Conform het advies van de Cie. MER zal hierbij ook aandacht worden besteed aan de gevolgen van een gewijzigd stroombeeld op de veiligheid.

Dit punt wordt in het onderzoek naar flora en fauna meegenomen.

De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen. Een onderbouwing van het benodigde aantal ligplaatsen is onderdeel van de MER-studie.

2 Wensink cs.
Rijnwaarden

In het onderzoek zal betrokken moeten worden de gevolgen van bestaande plannen in Spijk, welke samenvallen met de plannen voor de uitwijkhaven en welke in hun samenhang grote gevolgen voor Spijk hebben of kunnen hebben.

Bij de afweging van de vermelde alternatieven, zal zeer grote zorg en aandacht besteed moeten worden aan enerzijds de natuur-recreatie-aspecten en anderzijds de consequenties voor het mogelijk verdwijnen van bebouwing.

Een duidelijke afweging dus tussen mens en natuur. In de startnotitie wordt aan dit aspect te weinig aandacht besteed.

Vragen voor de afweging van de alternatieven A ten opzichte van B, respectievelijk C aandacht te besteden aan de bestaande infrastructuur van Tolkamer ten opzichte van Spijk.

Vragen aandacht voor de financiële en beheersaspecten welke bij alternatief C voortvloeien

Constateren dat door het indammen van de Rijn bij alternatief B en C ter plaatse van Spijk een onveiligere situatie ontstaat voor de scheepvaart. De gevolgen van een onverhoopte calamiteit voor het dorp Spijk moeten bij onderzoek betrokken worden.

Hieraan zal aandacht worden besteed conform het advies van de Commissie-m.e.r.

Onderzoek naar de sociale belevingsaspecten maakt officieel geen deel uit van een MER. In navolging van de MER-Weurt zal echter bij de MER-Lobith aan deze punten wel de nodige aandacht worden besteed.

Net als bij verlies aan natuur- of recreatiewaarden kunnen in dat geval compenserende maatregelen aan de orde komen.

Conform het aspect ruimtegebruik uit de startnotitie zal aandacht worden besteed aan het aspect bereikbaarheid; de infrastructuur ter plaatse komt daarbij aan de orde.

Hieraan zal, indien relevant voor de besluitvorming, aandacht worden geschonken.

Conform het advies van de Commissie-m.e.r. zal aangegeven worden welke consequenties in- en uitvarende schepen hebben op de veiligheid van het verkeer op de Rijn.

Vraagt om de grensoverschrijdende milieu-gevolgen nader te onderzoeken.

Indien relevant zullen deze voorzover mogelijk worden onderzocht. In het kader van een informatie- en consultatieplicht zal in ieder geval contact gezocht worden met de Duitse overheden.

3 Stichting Aktie Comitee SOS Spijk

In het onderzoek zal betrokken moeten worden de gevolgen van bestaande plannen in Spijk, welke samenvallen met de plannen voor de uitwijkhaven en welke in hun samenhang grote gevolgen voor Spijk hebben of kunnen hebben.

Zie inspraakreactie nr 2

Bij de afweging van de vermelde alternatieven, zal zeer grote zorg en aandacht besteed moeten worden aan enerzijds de natuur-recreatie-aspecten en anderzijds de consequenties voor het mogelijk verdwijnen van bebouwing.

Een duidelijke afweging dus tussen mens en natuur. In de startnotitie wordt aan dit aspect te weinig aandacht besteed.

Vraagt voor de afweging van de alternatieven A ten opzichte van B, respectievelijk C aandacht te besteden aan de bestaande infrastructuur van Tolkamer ten opzichte van Spijk.

Vraagt aandacht voor de financiële en beheersmanagementaspecten welke bij alternatief C voortvloeien

Constaateert dat door het indammen van de Rijn bij alternatief B en C ter plaatse van Spijk een onveiligere situatie ontstaat voor de scheepvaart. De gevolgen van een onverhoopte calamiteit voor het dorp Spijk moeten bij onderzoek betrokken worden.

Vraagt om de grensoverschrijdende milieu-gevolgen nader te onderzoeken.

4 Bureau voor Delfstoffen Nijmegen

Constaateert dat bij varianten B en C een behoorlijke verruiming van het doorstroomprofiel van de rivier optreedt en vraagt hoe dit wordt gecompenseerd.

Vraagt naar de mogelijkheid om delfstoffenwinning mee te nemen als kosten criterium.

Vraagt bij variant B en C of door samenvoeging van de functie van vluchthaven met die van industrieterrein werkgelegenheid kan worden gecreëerd.

In het onderzoek zal gekeken worden naar de effecten van de aanleg van de haven op het stroombeeld en de afvoerfunctie. Zonodig zullen er compenserende maatregelen worden voorgesteld.

In de startnotitie staat vermeld: "De vrijkomende grond kan afhankelijk van de kwaliteit en de behoefte worden verwijderd of worden gebruikt als ophoogmateriaal of als grondstof voor de steenfabricage. Indien mogelijk zal de opbrengst hiervan als baten zichtbaar gemaakt worden in de projectnota.

De uitwijkhaven is er voor de rust- en overnachtingsfunctie van de binnenvaart. Derhalve zullen er geen economische activiteiten worden ontplooid in de uitwijkhaven en is een combinatie met een industrie functie niet aan de orde.

5 Th.J.J en J.T.M. Kraayen-
vanger
Spijk

Vraagt naar de gevolgen voor de landbouwbedrijven in het gebied. De afname van het areaal heeft gevolgen voor de economische levensvatbaarheid.

Constaateert dat het aanleggen van een uitwijkhaven sterke invloed heeft op de grondwaterstanden van binnendijkse gronden.

Vraagt naar de gevolgen van de uitwijkhaven in relatie met zand en grindwinning aan beide zijden van de dijk. dit heeft invloed op de hydrologie en weerstand van de dijk.

6 De regionaal inspecteur
van de volksgezondheid
Arnhem

Betwijfelt of het juist is dat bij geen van de genoemde alternatieven vervuilde specie zal moeten worden verplaatst, met name waar het gaat om alternatief A.

Stelt dat het aanbeveling verdient om in de MER een aantal randvoorwaarden te formuleren, waaraan de in beschouwing te nemen alternatieven dienen te voldoen. Met name bij alternatief A dient te gelden dat in ieder geval de zeer waardevolle vegetatie op het helikopterveldje niet mag worden aangetast, ook niet als gevolg van bouwwerkzaamheden.

De gevolgen zullen worden onderzocht zonodig zullen compenserende maatregelen aan de orde komen.

Indien relevant zal hiernaar onderzoek worden verricht.

Indien relevant zal hiernaar onderzoek worden verricht.

Conform het advies van de Commissie-m.e.r. zal aandacht worden gegeven aan de hoeveelheden te verwijderen grond en of bodemslib, alsmede de samenstelling (inclusief het gehalte aan verontreiniging) daarvan.

De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen. Ten aanzien van het genoemde helikopterveldje is in de startnotitie gesteld dat de waardevolle vegetatie ter plaatse van het helikopterveldje gespaard blijft.

Stelt dat voor alle alternatieven als randvoorwaarde geldt, dat de mogelijkheden voor natuurbouw maximaal worden ben

7 Bestuur van het Recreatieschap Oost-Gelderland
Hummelo

Constaateert dat bij alternatief A het verplaatsen van slib in klasse II/III niet valt uit te sluiten, in het geval er een dijk wordt gemaakt.

Vraagt aandacht voor de aanleg van een nieuwe fietsverbinding tussen Tolkamer en Millingen bij alternatief A.

Vraagt aandacht voor een oeverzone met wandelemogelijkheden.

Suggereert dat de eventuele compensatie gevonden kan worden in een vergroting van de Bijland in oostelijke richting.

Vraagt aandacht voor de bereikbaarheid van de steenfabriek en het kampeerterrein in de Bijland.

Vraagt aandacht voor de toegankelijkheid van de jachthaven in de Bijland.

Deelt mee bezwaar te maken tegen alternatief A, omdat de uitwijkhaven niet past in de opzet van de huidige Bijland.

Conform het advies van de Commissie-m.e.r. zal hier rekening mee gehouden worden bij de eventuele mitigerende en compenserende maatregelen.

Conform het advies van de Commissie-m.e.r. zal aandacht worden gegeven aan de hoeveelheden te verwijderen grond en of bodemslib, alsmede de samenstelling (inclusief het gehalte aan verontreiniging) daarvan.

In de Startnotitie is reeds aangekondigd dat aandacht zal worden besteed aan het aspect bereikbaarheid; de infrastructuur ter plaatse komt daarbij aan de orde.

Bij eventueel verlies aan recreatiewaarden zullen zonnodig compenserende maatregelen aan de orde komen.

Bij eventueel verlies aan recreatiewaarden zullen zonnodig compenserende maatregelen aan de orde komen.

In de Startnotitie is reeds aangekondigd dat aandacht zal worden besteed aan het aspect bereikbaarheid; de infrastructuur ter plaatse komt daarbij aan de orde.

Hiermee zal rekening worden gehouden.

De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.

8 Gemeente Rijnwaarden
Rijnwaarden

Geeft aan bijzonder alert te zijn op een goede behartiging van de belangen van de bewoners nabij alternatief C. De onzekerheid waarin deze mensen verkeren voor de duur van de procedure is aanleiding om aan te dringen de nodige voortvarendheid te betrachten in de afwikkeling van de MER.

Waarvan acte.